

Želja po potujoči knjižnici stara natanko 20 let

Speljal bo bibliobus, shodil bo bibliobusek ...

Pred približno mesecem dni, ko so se po novonastalih prekmurskih občinah začeli sestajati in oblikovati občinski sveti, me je nekega dne v soboško knjižnico, kjer sem zaposlen, poklical eden od svetnikov (ne svetnikov, kot se med sabo napačno nazivajo novepečeni zastopniki ljudi v mojem občinskem svetu - upam, da samo v mojem, da v drugih vsaj vedo, kdo ali kaj so, če so za nekaj že bili izvoljeni) neke goričke občine in mi po telefonu sporočil take svoje misli: knjižnice v njihovem kraju, kjer je pa tudi sedež občine, ne potrebujejo, saj se ljudje v glavnem ženejo le za materialnimi dobrinami in za čim večjim zaslužkom, zato knjig nihče ne bere. No, lahko bi jih kvečjemu preselili v šolsko knjižnico, saj bi prostor, kjer so knjige zdaj, uporabili v drug (po njegovem verjetno bolj koristen) namen. (op. 1)

Najprej sem bil, naiven, kakršen sem že po naravi, neprijetno presenečen, nato, ko sem si nekoliko opomogel, le še razočaran, dokler nisem zmozel toliko moči, da sem onemu na drugem koncu žice povedal, da je pač to, kako bodo politiki ravnali s svojo krajevno knjižnico, njihova stvar, vendar pa ne sme kar tako na pamet govoriti, da ljudje ne berejo knjig, da ne študirajo, da ne potrebujejo informacij itd., saj statistični podatki za lansko leto npr. za Pokrajinsko in študijsko knjižnico v Murski Soboti pričajo prav o nasprotnem. Morda prebivalci njegovega kraja res manj berejo, kot so pred leti, toda v osrednji knjižnici v Murski Soboti in še v nekaterih krajevnih knjižnicah obisk in izposoja že nekaj let naraščata, posebno občutno sta porasla v minulem letu. (op. 2) Svetoval sem mu, naj v njegovem občinskem svetu dobro premislijo, preden s knjižnico karkoli napravijo. Ponudil sem se mu priti na pogovor v zvezi z njo,

na koncu pa sem mu omenil tudi to, da bo najbolje z vsem počakati do takrat, ko bo shodil, speljal bibliobus v krajih nekdanje soboške občine, ki bo obiskoval tudi kraje v njegovi novi občini. Kaže, da se je s tem strinjal, a skupaj z njim tudi njegovi sosvetniki, saj me na pogovor vse do danes še niso povabili, menda pa tudi knjig svoje knjižnice še ne pospravili in ne preselili.

V naslovu tega našega članka s čudnimi uvodnimi mislimi smo zapisali »speljal bo bibliobus, shodil bo bibliobusek ...«. Besedo »bibliobus« smo zapisali zato, ker bo to avtobus, ki bo opravljal delo potujoče knjižnice (op. 3), pomanjševalnico »bibliobusek« pa zato, ker je precej manjši od rednega, velikega avtobusa, in če si dovolim primero - ker se v knjižnici začetkov njegovega delovanja veselimo skoraj tako preserno ganjeni, kot se veselijo starši svojega otroka, ko le-ta napravi prve korake, ko shodi.

Želja po bibliobusu, torej avto-

busu, ki bi po naših krajih, v katerih ni knjižnic, prevažal knjige in jih izposojal, je namreč stara natanko dvajset let. V svoj programski in finančni načrt dela si ga je nekdanje vodstvo študijske knjižnice v Murski Soboti postavilo že v letu 1975, a do realizacije projekta ni prišlo vse do današnjega dne. Večina drugih pokrajin na Slovenskem ga je dobila že pred tem letom (ali le nekaj let pozneje), naša ga ni zmoгла kupiti in ga tudi zdaj ne bi imela, če nam ga ne bi uspelo dobiti čisto po naključju. Podarilo nam ga je namreč podjetje Kompas, kateremu je rabil za potujočo menjalnico na mejnih prehodih. Ko ga le-to ni več potrebovalo, ker je pač na vseh potrebnih mestih zgradilo poslopja, je vozilo ponudilo eni od ljubljanskih knjižnic, bogatim torej, ki imajo že leta in leta bibliobusno izposajo; zadnji dve leti jo opravljajo celo s čisto novim prekrasnim bibliobusom, ki ne prevaža le knjig, temveč tudi drugo knjižnično gradivo. No, ker pa se bogatin včasih le spomni reveža, so nas ljubljanski knjižničarji o možnosti, da lahko pridemo zastonj do manjšega avtobusa, obvestili in tako smo ga dobili mi.

Avtobusek znamke Mercedes je sorazmerno mlad, dobro ohranjen, z malo prevoženimi kilometri, zato bo za prvo silo dober. Svoje poslanstvo bo - tako vsaj mislimo - sposoben opravljati še nekaj let, morda do časa, ko

bo tudi naša pokrajina med Muro in Rabo bogatejša, ko bo torej tudi Prekmurje tako bogato v duhovnem in materialnem pogledu, da bo potrebovalo pravi bibliobus in da si ga bo lahko tudi privoščilo. To drugo, snovno bogastvo, pa je v marsičem odvisno od prvega - duhovnega, zato taki pogledi, da nam ni treba knjižnic, muzejev, galerij ter drugih kulturnih, izobraževalnih in znanstvenih ustanov, vodijo le še v večje siromaštvo, zaostajanje za drugimi ali v capljanje na mestu. Tega bi se morali še kako dobro zavedati naši lokalni politiki, vodilni gospodarstveniki in izobraženci, zato me prav zanima, kdaj bodo vsi ti (skupaj z onimi v državnih organih v prestolnici) končno le začeli bitko za prepotrebno novo knjižnično zgradbo v prekmurski metropoli. Upam, da kmalu!

Prepričan sem namreč, da vsi še zdaleč niso takega ali podobnega mnenja, kot je moj »sogovornik iz uvoda« ali kot je eden od sorazmerno mladih direktorjev bogate soboške firme, ki je, ko smo iskali pokrovitelje za preureditev dobljene vozila v bibliobus, najprej odklonil vsakršno pomoč, zaradi našega vztrajnega moledovanja pa končno le odločil: »Nekaj vam bomo dali, 50.000 SIT (to pa je bil najnižji znesek, ki smo ga prosili - op. J.V.) pa vam ne moremo dati!« - S kakšnim milodarom se bo mogočnejšim usmilil potujoče knjižnice, ne vem, vem samo to, da bo vsota bolj miloščina kot dar.

Prave darove pa smo dobili od naslednjih donatorjev in pokroviteljev: od že omenjenega podjetja Kompas - Mejni turistični servisi iz Ljubljane vozilo, od Zavarovalnice Triglav iz Murske Sobote pol milijona tolarjev, manjše zneske (med sto in petdeset tisoč tolarji) pa so prispevala murskosoboška podjetja in ustanove: MURA, IPC Corporation, LB - Pomurska banka, MI Pomurka, Vrtnarstvo, Solidarnost, Agroservis, Avtobusni promet, PLASTISK in SDK. - V imenu knjižnice, predvsem pa v imenu novih bralcev, članov potujoče knjižnice, se vam za njihove prispevke prisrčno zahvaljujem!

Bibliobus bo zmogljivosti 2.500 do 3.000 knjig, voziti bo začel v nekaj naslednjih dneh, najkasneje konec marca ali v začetku aprila. Najprej bo nekaj mesecev vozil poskusno, do takrat namreč, dokler ne bomo ugotovili, kakšno je zanimanje ljudi zanj, dokler ne določimo njegovih stalnih poti, postajališč oziroma izposojevalnih mest idr., nato pa redno, stalno. Seveda bodo njegove poti in knjige v njem nove občine tudi nekaj stale. Zastonj njegovo delo ne bo. Zastonj bo le lepa, dobra, dragocena knjiga za njegove uporabnike, za bralce. Ta pa nam je v razburkanih in težkih časih poleg denarja tudi potrebna. Mar ni?!

Jože Vugrinec

Opombe:

1) Bralce teh vrstic in mojega telefonskega sobesednika si dovolim opozoriti na dejstvo, da je bila poleg drugih kriterijev - če me spomin ne vara - tudi knjižnica eden od pogojev za ustanavljanje novih občin. Takrat, ko so nekateri kraji torej hlepeli po sedežih le-teh, so jim prišle knjižnice prav, sedaj, ko občine imajo, jih seveda ne potrebujejo. Zvito, mar ne?!

2) Matično knjižnico, krajevne knjižnice v (zdaj že) nekdanji murskosoboški občini in izposojevališča potujoče knjižnice je v letu 1994 obiskalo 95.152 ljudi ali 7.920 več kot leta 1993 (takrat 87.232), ki so si izposodili 223.248 enot gradiva, 31.939 enot več kot leto poprej (takrat 191.309).

3) Biblio- v različnih sestavljenkah pride od grške besede biblos, ki pomeni knjigo, bus pa v ameriškem in angleškem jezikovnem območju ter vedno bolj tudi pri nas pomeni avtobus.

Šund

Johna Travolta se spomnimo še iz časov, ko je z Olivio Newton John igral v *Briljantini*. In še prej v *Vročici sobotne noči*. Igral je v filmih, ki se jih ne spodobi spominjati se, še za povprečno zahteven okus zmerne razgledanega gledalca ne. John Travolta je bil idol podeželskih diskofrajerjev. Tistih, ki hodijo ob sobotah zvečer v diskoklube, se briljantinirajo in uporabljajo deodorante, kupljene v samopostrežnih trgovinah. Njihove diskofrajerke nosijo raztegljive kavbojke in se ob vseh preostalih nesobotnih nočeh tešijo ob šund romanih in filmih.

Johna Travolta smo medtem še nekajkrat videli, se ga spomnili in hodili v kino predvsem preverjat, če je njegova medenica še vedno tako gibljiva, kot je bila konec sedemdesetih.

Iz kina smo se vračali razočarani

Kaj je torej preostalo Johnu Travolti v devdesetih drugega kot priznati, da je zrejen nekdanji sobotni diskofrajer, in zaigrati v

filmu *Šund* (Pulp Fiction).

Johnu se je iskrenost obrestovala. Končno se ob njem vlačijo intelektualke.

Tako nemarno zavaljen, tako saj-pravzaprav-ni-tak, izprijen je in tako odvratno kičast. Tako plehko pameten. Pravi moški je postal.

Pulp Fiction ni samo film. Pulp Fiction je film vseh filmov. Lahko bi rekli, da je Pulp Fiction Casablanca devetdesetih - če je slednja sintetizirala vse klišeje, ki jih je filmska industrija uspela spoducirati do začetka štiridesetih, je prvemu uspelo vse preostale, sproducirane v naslednjih petdesetih letih povezati in razviti tako, kot smo si jih sami pasivni gledalci pod filmskim platnom zmeraj želeli predelati.

Nepomemben gangster dobi nalogo, da en večer zabava šefovo ženo (Umo Thurman) ... ta se mu prenažre mamila ... Boksar (Bruce Willis), ki dobi vnaprej plačan izgubljen dvoboj, ga ne izgubi, pobere stave in... ja, med drugim si njegova ljubica še naprej želi borovničeve pite. Kaj menite o človeku, ki da nekoga pohabiti samo zato, ker je njegovo ženo zmasiral po nogah ... Oropati dnevno restavracijo niti ni tako težko, razen če ... Mnogi moške si prav gotovo ne bi želeli,

da njihova žena v domači garaži zagleda tuj avto, umazan od človeških možganov ...

Tudi mafijske šefe kdaj pa kdaj kdo posili ... Črni gangster, ki bi kar nekaj citiral iz biblije ...

Quentina Tarantino je režiser in je nekoč, prej kot je postal režiser in scenarist, delal v videoteki. Tam si je ogledal vse filme. Ali tega ni videti?

M.S.

Nikamor beg

Bežijo dremajoči konji, troma kri in povetrovanje nemi od pohajkovanja in žejni meglé, bežijo po sledeh zasledovanih zajcev.

Nabuhle bisage zibaje težijo jim oplečja, da drvijo vedno znova, brez nehanja, po grbasti koži prostora.

Spodnašani s hitrimi zavoji tal, vihrajo s topimi kopiti, pohajajoč v tanko polžjo sled, ko jih zajčja kri sili v neizpolnjen beg.

JOŽE LIVIJEN

Sodobna španskoameriška poezija

Cankarjeva založba je v svoji prestižni zbirki Bela krizantema po antologijah španske, ameriške in ruske poezije dvajsetega stoletja, ki so izšle v zadnjih letih, zdaj izdala še antologijo sodobne španskoameriške poezije. Levji delež zaslug za to pomembno založniško dejanje gre pesniku in prevajalcu iz špansčine Cirilu Berglesu, ki je pesnike in pesmi za antologijo izbral, vse skupaj uredil, zraven napisal uvod in biografske tekste o posameznih pesnikih ter tudi prevedel večino pričujoče poezije. V antologiji naletimo na nekaj tudi pri nas že znanih in prevajanih imen, kot so na primer nobelovci Mistralova, Paz in Neruda pa čaščeni Borges in César Vallejo, velika večina predstavljenih pesnikov pa je slovensko beročim neznana, tako da so pričujoči prevodi njihovih pesmi pomembna obogatitev poznavanja literature zelenega kontinenta, ki jo sicer veliko bolje poznamo po njenih slavni prozaistih.

Založba namerava z izdajanjem pesniških antologij posameznih poezij nadaljevati in tako se nam v naslednjih letih obetajo še antologija nemške, angleške in francoske poezije.

D. Štefanec

Novice iz kulture

* Krilati naslov ima priložnostno glasilo, ki so ga ob slovenskem kulturnem prazniku, z zapoznitvijo, izdali dijaki soboške gimnazije. Glasilo ni skupno gimnazijsko, ker so ga spisali in izdali samo dijaki 1. a razreda. Za »naknaden« izid pa je najbrž krivo to, da so dijaki strojne in tekstilne šole, ki je v isti stavbi kot gimnazija, svoje glasilo izdali prav v času kulturnega praznika. Na krilih mladosti, kakor je naslov glasila, sta uredila Matjaž Titan in Jerneja Farkaš, računalniško sta ga obdelala in oblikovala Dejan Beznec in Roky Gjoerek. Mentor izdajatelj je prof. Matija Žizek.

* Profesorica Srednje strojne in tekstilne šole v Soboti Bea Baboš Logar, ki živi v Radencih, je za 23. literarni natečaj Mladike iz Trsta napisala prozno besedilo, ki ga ocenjevalna komisija natečaja priporoča za objavo. Besedilo ima naslov Gospod Šegula in nas vsekakor zanima, če ga bo profesorica ponudila v objavo pričujočemu časopisu.

* V torek, 21. feb., so v Narodni galeriji v Ljubljani podeljevali Steletova priznanja. Podeljuje jih Slovensko konzervatorko dr.

Izšla je prva slovenska št vilka informativnega biltena, ki ga izdaja Mednarodni svet za spomenike in spomeniška območja (ICOMOS). Izdal ga je Nacionalni komite Slovenije, ki je vključen v to organizacijo. Naslov biltena je ICOMOS Novice.

šsm

kulturni koledar

RAZSTAVE

LENDAVA: V galeriji Lendava je na ogled razstava del poznomantičnega slikarja Alojza Eberla (1822 - 1887).

GORNJA RADGONA: V gornjeradgonskem muzeju je odprta razstava z naslovom *Metamorfoze*, razstavlja slikar, Peter Avguštin, ki živi v Švici. Sodeluje tudi slikarka Helena Srebrnjak iz Peterburga.

LENDAVA: V grajskih prostorih so na ogled dela udeležencev dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij.

MURSKA SOBOTA: V razstavišču Pokrajinskega muzeja je na ogled prenovljena razstava stalne likovne zbirke *Od poznega srednjega veka do modernizma*.

MURSKA SOBOTA: V galeriji je na ogled pregledna razstava tapiserij Marike Danč-Roth.

PRIREDITVE

MURSKA SOBOTA: 9. marca ob 19. uri bo v grajski dvorani gostovalo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice. Uprizorilo bo grozljivo strastno komedijo Alda Nicolaja *Ni bila peta, bila je deveta*.

LENDAVA: V četrtek, 2. marca, ob 18. uri bo v galeriji hotela Elizabeta otvoritev razstave akad. slikarja Janeza Kneza iz Trbovelj.

KINO

MURSKA SOBOTA: Intervju z vampirjem je na sporedu 2., 3. in 4. marca ob 17. uri in 5. marca ob 17. in 19. uri.

Šund se bo vrtil 1., 2., 3. in 4. marca ob 19. uri.

GORNJA RADGONA: Varuh časa bo na sporedu 2., 3. in 5. marca.

Grozljivka *Oko za oko* se prikazuje 2. in 3. marca.

EKOLOŠKA PRIREDITVE

SVET OB MURI: Civilna buraška iniciativa iz Ižakovec pripravlja očiščevalno-čistilno akcijo okolja! Sestanek odbora bo 3. februarja ob 18. uri v ižakovskem vaškem domu.

AKCIJA bo 11. februarja in bo segala vsaj od Petanjec do Bistrice.

Ura shoda bo objavljena!